

Lindencrone
Werlauff

Dansk
retspleje

6. UDGAVE

2014

III KARNOV
GROUP

Lars Lindencrone Petersen & Erik Werlauff
Dansk retspleje – Civil-, foged-, skifte- og straffeprocessen
6. udgave/1. oplag
© Karnov Group Denmark A/S, København 2014

ISBN 978-87-619-3571-7

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats og tryk: Narayana Press, Odder

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord til 6. udgave, 2014

DANSK RETSPLEJE giver som i alle de foregående udgaver sin læser en samlet, integreret fremstilling af dansk retspleje, der ellers traditionelt fremstilles opdelt i civilproces, straffeprocess, insolvensproces etc.

DANSK RETSPLEJE er unik, idet værket er den eneste danske fremstilling af retsplejen, der giver et samlet lærebogs- og håndbogsmæssigt billede af hele retsplejen – både af civile retssager, fogedsager, skiftesager og straffesager.

Forbilledet for et sådant totalbillede af retsplejen er svenske procesretlige værker. Den oprindelige idé til at omplante denne fremstillingsmåde til dansk retslitteratur kom fra universitetslektor, docent Jens Anker Andersen, der sammen med Erik Werlauff skrev 1.-udgaven af DANSK RETSPLEJE.

Efter Jens Anker Andersens død indtrådte daværende landsdommer, nu advokat, videnpartner Lars Lindencrone Petersen, Bech-Bruun advokatfirma, som medforfatter.

Det oprindelige sigte med bogen – det samlede billede af retsplejen – er fastholdt gennem samtlige udgaver, også i denne 6. udgave fra 2014.

København og Aalborg, august 2014

Lars Lindencrone Petersen

Erik Werlauff

Indhold

Forord til 6. udgave, 2014 5

Forkortelser 13

I Domstolssystemet 15

A. Retssystemets institutioner 15

1. Højesteret, landsretterne, byretterne samt Sø- og Handelsretten og Tinglysning retten 15
2. Den Særlige Klageret 21
3. Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter 21
4. Boligretterne 26
5. Domstolenes administration 27
6. Procesbevillingsnævnet 28
7. Privat tvistløsning: Voldgift 32
- } Ankenævn og Folketingets ombudsmand som surrogat for forvaltningsdomstole 46
9. EU-Domstolens og EU's rolle i procesretten 51
10. Menneskerettighedsdomstolens og EMRK's rolle i procesretten 52

B. Retssystemets personel 59

1. Dommere, dommerfuldmægtige og retsassessorer 59
2. Domstolssekretariatet 73
3. Advokater 74
4. Kammeradvokaten 80
5. Anklagemyndigheden 82
6. Politiet 85
7. Doms mænd, nævninger og søkyndige lægdommere 87
8. Sagkyndige retsmedlemmer 92
9. Stævningsmænd 95
10. Inkassovirksomhed 96

C. Retsmøder, domme og aktindsigt i retsplejen 98

1. Forkyndelse af stævninger, anklageskrifter mv. 98
2. Offentlighed i retsplejen 105
3. Retsmødernes forløb 114
4. Afhøringer 117
5. Retsbog og dombog 138

6. Votering og dom 139
7. Aktindsigt (dokumentoffentlighed) 145

II. CIVILE RETSSAGER 155

A. Overvejelser før eventuel retssag 155

1. Anticiperet bevisførelse og bevissikring: Syn og skøn mv. uden retssag 155
2. Sagsomkostninger 161
3. Fri proces 169
4. Retshjælp 175
5. Udenretlige forligsforhandlinger og procesaftaler 176
6. Udenretligt forlig 179
7. Billig sagstype om krav på højst 50.000 kr. (småsager) 181

B. Anlæg af en civil retssag 184

1. Hvor i Danmark skal sagen anlægges? 184
2. Kan sagen overhovedet anlægges i Danmark? (domstolenes internationale kompetence) 192
3. Værnetingsaftaler og andre kompetenceaftaler 208
4. Sagsanlæg i 1. instans 210
5. Hvem er sagens parter? 215
6. Indlevering af stævning til retten. Kravene til stævningen 255
7. Nogle virkninger af, at sagen er anlagt 262

C. Sagens forberedelse 274

1. Mundtlig eller skriftlig forberedelse? 274
2. Svarskrift, replik og duplik 275
3. Påstande 276
4. Anbringender 280
5. Bevisbedømmelse, bevisbyrde og edition 283
6. Forhandlingsmaksimen 295
7. Dispositionsmaksimen 302
8. Udeblivelse 304
9. Formalitet og realitet 307
10. Forskellen på afvisning, henvisning og frifindelse 309
11. Bevisfremskaffelse under sagens forberedelse 311
12. Det forberedende møde efter rpl. § 353 330
13. Kan sagsøgeren hæve sagen? 332
14. Forberedelsens afslutning 334

D. Hovedforhandling 334

1. Udeblivelse 335

2. Nyt processtof (nova) 336
3. Kronologi 336
4. Afklarende spørgsmål fra retten 338
5. Processuel skadevirkning af uklarheder mv. 339
6. Forligsforsøg og rettens tilkendegivelse 340

E. Dom og domsafsigelse 341

1. Dom eller kendelse? 341
2. Afgørelse i delspørgsmål (delafgørelser) 342
3. Anerkendelses- eller fuldbyrdsdom 347
4. Konstaterende eller konstitutiv dom 350
5. Summarisk skrevne domme – kun ved byret 350
6. Dommen og dens opbygning 352
7. Domsafsigelsen 353

F. Specielle sagstyper (specialproces) 355

1. Familieretlige statussager 356
2. Sager om frihedsindgreb 366
3. Indgreb i ejendomsretten mv. 369

G. Retsmidler 370

1. Overblik over retsmidlerne 370
2. Anke 374
3. Kære 387
4. Retskraft og eksekutionskraft 392

III. FOGEDSAGER 405

A. Introduktion 405

B. Umiddelbare fogedforretninger 407

1. Begreb og betingelser, herunder "klarhedskriteriet" 407
2. Nogle anvendelsesområder for umiddelbare fogedforretninger 411

C. Foreløbige retsmidler (arrest, forbud og påbud) 429

1. Overblik over de forskellige former for foreløbige retsmidler 429
2. Fælles træk: Krav om sikkerhedsstillelse samt erstatningspligt ved uretmæssig foretagelse 430
3. Fælles træk: Opfølgning gennem retssag om det materielle krav 433
4. Nærmere om arrest 435
5. Nærmere om forbud og påbud 439

D. Udlæg 452

1. Begreb og anvendelse 452
2. Udlægsgrundlaget: Hvad kan danne grundlag for udlæg? 452
3. Udlægsgenstanden: Hvad kan der gøres udlæg i? 473

4. Den praktiske fremgangsmåde	488
5. Tinglig sikring, forældelse, auktion mv.	491
E. Tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav	495
E. Tvister under fogedforretninger	500
G. Auktioner	509
1. Begreb	509
2. Frivillig auktion	510
3. Tvangsauktion	512
IV. SKIFTESAGER	539
A. Betalingsstandsning – faktisk eller som led i en rekonstruktionsbehandling	540
B. Frivillige gældsordninger	543
C. Rekonstruktionsbehandling	555
1. Rekonstruktionens indhold	557
2. Rekonstruktionsprocessen	561
3. Rekonstruktionsbehandlingens materielle retsvirkninger	567
4. Den stadfæstede rekonstruktions materielle retsvirkninger	575
D. Konkurs	579
1. Grundlæggende begreber og principper	579
2. Internationale virkninger af konkurs mv.	588
3. Konkursbetingelserne	592
4. Omstødsessager	600
E. Gældssanering	620
1. Gældssanering i eller uden for konkurs eller rekonstruktionsbehandling	620
2. Skyldnerens begæring om gældssanering samt det første møde i skifteretten	622
3. Lønindeholdelse under gældssaneringssagen	623
4. Skifterettens medhjælper og dennes opgaver	623
5. Proklama og præklusion	625
6. Gældssaneringsforslaget og dividendeberegningen	626
7. § 215-mødet i skifteretten – stillingtagen til gældssaneringsforslaget	627
8. Kære til landsret af skifterettens afgørelse	628
9. Efterfølgende ændringer af kendelsen om gældssanering – ny gældssanering	628
10. Dividendeudlodning, pantsikrede krav, bestridte krav, betingede krav	630

11. Valg af skæringsdag – hvilke krav omfattes? Skattekrav	632
12. Betingelserne for at opnå gældssanering	634
13. Skal pensionskonti ophæves?	641
14. "Gældssanering" gennem særlig sagsbehandling og afgørelse hos SKAT	642
15. Skattemæssige virkninger af gældssanering	643
V. STRAFFESAGER	645
A. Strafferetsplejens grundtræk (forskelle og ligheder mellem civilprocessen og straffeprocessen)	645
1. Sammenhæng med materiel strafferet	645
2. Akkusatorisk strafferetspleje: Uden anklage ingen dom	646
3. Styrkelse af tiltaltes/forsvarets stilling – equality of arms og favor defensionis	649
4. Materiel sandhed	654
5. Domsmand og nævninger	655
6. Hvor anlægges straffesagen?	657
7. Unge tiltalte	658
8. Offentlighed, mundtlighed og anklage	658
9. Bevisstyrke og bevismidler	662
10. Højesterets kompetence	670
11. Sagsomkostninger	674
12. Straffuldbyrkelse og domstolskontrol	676
13. Forurettedes stilling i sagen	677
14. Borgerlige krav under straffesager (adhæsionsproces)	679
B. Efterforskningen	687
1. Anticiperet bevisførelse	688
2. Afhøringer og politirapporter	689
3. Hvilke dokumenter mv. får retten?	695
4. Meddelere og politiagenter	695
C. Straffeprocessuelle oplysnings- og tvangsmidler	698
1. Dommerkendelse, proportionalitet mv.	699
2. Anholdelse	703
3. Varetægtsfængsling	707
4. Ransagning	720
5. Beslaglæggelse og edition	723
6. Legemsindgreb	726
7. Personundersøgelser	729
8. Mentalundersøgelser	730

9. Indgreb i meddelelshemmeligheden	731
10. Andre efterforskningskridt: Fotoforevisning, konfrontation, efterlysning og observation	733
11. Tvangsindgreb uden for strafferetsplejen: husundersøgelse og indgreb i meddelelshemmeligheden mv. efter retssikkerhedsloven	735
D. Sigtedes forsvar	737
1. Nødvendigt/frivilligt, valgt/beskikket, obligatorisk/fakultativ	739
2. Hvornår skal/kan forsvarer beskikkes?	740
3. Objektivitet/subjektivitet	742
4. Forsvarets ret og pligt	743
5. Sigtedes/tiltaltes personlige ret og pligt	747
6. Hvornår er man »sigtet«?	747
E. Påtaleopgivelse, tiltalefrafald og påtalebegrænsning	749
1. Tiltaleopgivelse	749
2. Tiltalefrafald	750
3. Påtalebegrænsning	755
F. Sager, der behandles uden medvirken af domsmænd	757
1. Bødeforelæg	759
2. Bødevedtagelse i retten	763
G. Tilståelsessager – § 831-sager	765
H. Oprejsning og erstatning	772
Litteratur	783
Domme og kendelser	793
Stikordsregister	809

Forkortelser

EMRK	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
ERE	Europarättslig Tidsskrift
EU	Den Europæiske Union
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
EOV	Det Europæiske Økonomiske Samarbejde
EM	Fuldmægtigen
H	Højesterets dom eller kendelse
J	Juristen
JU	Juridisk Ugebrev
NeuJW	Neue Juristische Wochenschrift
NJL	Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab
RT	(norsk) Rettstidende
Rabels	Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht
RR	Revision & Regnskabsvæsen
rp	retsplejeloven
rl	retssikkerhedsloven
SwJT	Svensk Juristtidning
TEUF	Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (»Funktionstraktaten«)
TEA	Tidsskrift for Familie- og Arveret
TK	Tidsskrift for Kriminalret
TR	Tidsskrift for Rettsvitenskap
TS	Tidsskrift for skatter og afgifter
UR	Ugeskrift for Retsvæsen
V	Vestre Landsrets dom eller kendelse
ZfP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
ZPO	(tysk) Zivilprozessordnung
O	Østre Landsrets dom eller kendelse

Dansk Retspleje – civil-, foged-, skifte- og straffeprocessen giver sin læser en samlet, integreret fremstilling af dansk retspleje, der ellers traditionelt fremstilles opdelt i civilproces, straffeprocess, insolvensproces etc.

DANSK RETSPLEJE er unik: den eneste fremstilling af retsplejen, der giver et samlet lærebogs- og håndbogsmæssigt billede af hele retsplejen – omfattende både civile retssager, fogedsager, skiftesager og straffesager tillige med et samlet overblik over de tværgående procesretlige principper.

DANSK RETSPLEJE kan anvendes både i teoretisk sammenhæng og i det praktiske retsliv. Også EU-retten og grundrettighederne, herunder retten til adgang til domstolene og til retfærdig rettergang, er integreret naturligt i bogen.

Som hidtil rummer også denne udgave af DANSK RETSPLEJE en righoldighed af praksis fra domstolene.

Lars Lindencrone Petersen, advokat, adj. professor, er forfatter og medforfatter til en række udgivelser inden for insolvens-, fuldbyrdelses- og procesretten og har i en årrække undervist som ekstern lektor i disse retsområder på Københavns Universitet og CBS, Handelshøjskolen i København. Efter en karriere ved domstolene, senest som landsdommer i Østre Landsret, indtrådte Lars Lindencrone Petersen den 1. januar 2008 som partner i advokatfirmaet Bech-Bruun. Han er adjungeret professor i jura ved Aarhus Universitet.

Erik Werlauff, advokat, professor, dr.jur., forsker og underviser ved Aalborg Universitet. Erik Werlauff er forfatter til en lang række erhvervsretlige fagbøger og artikler i danske og internationale fagtidsskrifter, og han rådgiver virksomheder i juridiske spørgsmål, ligesom han virker som voldgiftsdommer i danske og internationale sager. Han er medlem af Retsplejerådet med henblik på reformer af den civile retspleje i Danmark.

